EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2026 09 29
COM(2026) 511 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI

pagal Tarybos direktyvos 2006/112/EB 395 straipsnį

1. PAGRINDINIAI FAKTAI

Pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos[1] (toliau – PVM direktyva) 395 straipsnį, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali vieningai leisti bet kuriai valstybei narei taikyti specialias priemones, kuriomis nukrypstama nuo tos direktyvos nuostatų, kad būtų supaprastinta PVM surinkimo procedūra arba užkirstas kelias tam tikrų formų mokesčių slėpimui ar vengimui. Kadangi pagal šią procedūrą leidžiama nukrypti nuo bendrųjų PVM principų, remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktika, PVM direktyvos 395 straipsnyje nurodytos nukrypti leidžiančios nacionalinės priemonės, kurias leidžiama taikyti, „kad būtų supaprastinta PVM surinkimo procedūra arba užkirstas kelias tam tikrų formų mokesčių vengimui ar sukčiavimui“, turi būti aiškinamos siaurai, o tos priemonės taip pat turi būti būtinos ir tinkamos įgyvendinant specialų tikslą, kurio jomis siekiama, ir daryti kuo mažesnį poveikį PVM direktyvos tikslams ir principams[2].

Latvija raštu (jį Komisija užregistravo 2026 m. gegužės 28 d.) paprašė leisti pratęsti leidimą, nukrypstant nuo PVM direktyvos 193 straipsnio, medienos tiekimui arba susijusių paslaugų teikimui taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą, kurį Latvijai buvo leista taikyti įstojant į Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d. ir kuris buvo pratęstas 2006 m. Tarybos sprendimu 2006/42/EB, vėliau jį pratęsiant dar šešis kartus, paskutinį kartą – Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2024/3207 iki 2026 m. gruodžio 31 d.

Vadovaudamasi PVM direktyvos 395 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, 2026 m. rugpjūčio 21 d. raštu Komisija apie Latvijos prašymą pranešė kitoms valstybėms narėms. 2026 m. rugpjūčio 25 d. raštu Komisija pranešė Latvijai, kad turi visą informaciją, kuri, Komisijos nuomone, yra būtina prašymui įvertinti.

2. PRAŠYMAS

Pagal PVM direktyvos 395 straipsnį Latvija prašo, kad Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, pratęstų leidimą taikyti specialią priemonę, kuria nukrypstama nuo PVM direktyvos 193 straipsnio ir kuri susijusi su atvirkštinio apmokestinimo mechanizmo taikymu medienos tiekimui arba susijusių paslaugų teikimui.

Paprastai asmuo, kuriam tenka prievolė sumokėti PVM, pagal PVM direktyvos 193 straipsnį, yra apmokestinamasis asmuo, vykdantis prekių tiekimą ar paslaugų teikimą. Atvirkštinio apmokestinimo mechanizmo tikslas– perkelti šią prievolę apmokestinamajam asmeniui, kuriam tiekiamos prekės ar teikiamos paslaugos, siekiant, kad prekių tiekėjas ar paslaugų teikėjas neturėtų galimybės pradingti su gautu PVM (dingusio prekiautojo sukčiavimas).

Pirmą kartą nukrypti leidžiančią nuostatą Latvijai buvo leista taikyti iki 2005 m. balandžio 30 d. 2003 m. Stojimo akto VIII priedo 7 skyriaus 1 punkto b papunkčiu[3], o

[1] OL L 347, 2006 12 11, p. 1.

[2] Žr. 2011 m. sausio 27 d. Sprendimo *Vandoorne*, C-489/09, EU:C:2011:33, 27 punktą.

[3] Priimto akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir

vėliau pagal šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB 21 straipsnį šis leidimas pirmą kartą buvo pratęstas iki 2009 m. gruodžio 31 d. 2006 m. sausio 24 d. Tarybos sprendimu 2006/42/EB[4]. Vėliau, nukrypstant nuo PVM direktyvos 193 straipsnio, nukrypti leidžiančią nuostatą buvo leista taikyti 2009 m. gruodžio 7 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu 2009/1008/ES[5] iki 2012 m. gruodžio 31 d., ir šis leidimas buvo pratęstas dar penkis kartus: 2013 m. sausio 22 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu 2013/55/ES[6], 2015 m. gruodžio 10 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2015/2396[7], 2018 m. gruodžio 11 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2018/2006[8], 2022 m. sausio 18 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2022/81[9] ir paskutiniu 2024 m. gruodžio 12 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2024/3207[10], kuriuo specialios priemonės taikymas pratęstas iki 2026 m. gruodžio 31 d. Taigi speciali priemonė buvo nuolat taikoma daugiau kaip du dešimtmečius ir pratęsta jau septynis kartus.

3. KOMISIJOS NUOMONĖ

Gavusi prašymus pagal PVM direktyvos 395 straipsnį, Komisija juos išnagrinėja, siekdama užtikrinti, kad būtų įvykdytos pagrindinės tokios nukrypti leidžiančios nuostatos suteikimo sąlygos, t. y. ar dėl siūlomos specialios priemonės supaprastėtų apmokestinimo tvarka apmokestinamiesiems asmenims ir (arba) mokesčių administratoriams, ar pasiūlymu siekiama užkirsti kelią tam tikrų formų mokesčių slėpimui ar vengimui. Šiomis aplinkybėmis Komisija visada laikėsi ribojančio, atsargaus požiūrio, siekdama užtikrinti, kad nukrypti leidžiančiomis nuostatomis nebūtų trikdomas bendros PVM sistemos veikimas ir kad jų taikymo sritis ir laikas būtų riboti, jos būtų būtinos ir proporcingos. Todėl nuo mokėjimo dalimis sistemos nukrypti

---

Slovakijos Respublikos stojimo sąlygų ir sutarčių, kuriomis yra grindžiama Europos Sąjunga, pritaikomųjų pataisų, VIII priedo 7 skyriaus 1 punkto b papunktis (OL L 236, 2003 9 23, p. 33).

[4] 2006 m. sausio 24 d. Tarybos sprendimas 2006/42/EB, leidžiantis Latvijai pratęsti priemonės, nukrypstančios nuo šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su apyvartos mokesčiais, suderinimo 21 straipsnio, taikymą, (OL L 25, 2006 1 28, p. 31).

[5] 2009 m. gruodžio 7 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 347, 2009 12 24, p. 30).

[6] 2013 m. sausio 22 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2013/55/ES, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 22, 2013 1 25, p. 16).

[7] 2015 m. gruodžio 10 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2015/2396, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 332, 2015 12 18, p. 142).

[8] 2018 m. gruodžio 11 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2018/2006, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 322, 2018 12 18, p. 20).

[9] 2022 m. sausio 18 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/81, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 13, 2022 1 20, p. 49).

[10] 2024 m. gruodžio 12 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2024/3207, kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo sprendimas 2009/1008/ES leisti Latvijos Respublikai toliau taikyti priemonę, kuria nukrypstama nuo Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 193 straipsnio, (OL L 332, 2024 12 23, p. 142).

leidžianti nuostata gali būti tik kraštutinė, taikoma tam tikrą laiką; taip pat turi būti teikiamos garantijos dėl suteiktos nukrypti leidžiančios nuostatos būtinumo ir išimtinio pobūdžio.

Atsižvelgdama į tai, kad priemonė buvo taikoma ilgiau nei du dešimtmečius, Komisija mano, kad Latvija turėjo pakankamai laiko nustatyti įprastas priemones, kad nereikėtų nukrypti nuo PVM direktyvos ir kad būtų galima kontroliuoti medienos sektorių, kuriame yra gana dideli materialiųjų prekių kiekiai, todėl yra geros sąlygos tinkamam auditui atlikti ir tolesniems veiksmams vykdyti.

Be to, Latvijai buvo priminta imtis tinkamų kovos su sukčiavimu priemonių, visų pirma:

Tarybos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2024/3207, kuriuo leidžiama pratęsti dabar galiojančią priemonę, 5 konstatuojamoje dalyje primenama, kad *„ (...) specialios priemonės paprastai taikomos ribotą laiką, kad būtų galima įvertinti, ar tos specialios priemonės yra tinkamos ir veiksmingos. Specialiomis priemonėmis siekiama valstybėms narėms suteikti laiko iki Specialios priemonės galiojimo pabaigos nacionaliniu lygmeniu nustatyti kitas įprastas medžiagų judėjimui, PVM mokėjimui ir apmokestinamųjų asmenų reikalavimų laikymuisi stebėti skirtas priemones, kuriomis turėtų būti sprendžiama atitinkama problema, taigi, nebereikėtų pratęsti Specialios priemonės galiojimo. Specialią priemonę, pagal kurią galima taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą, išimties tvarka leidžiama taikyti tik konkrečiose srityse, kuriose sukčiaujama, ir tai yra kraštutinė priemonė“*.

To sprendimo 6 konstatuojamoje dalyje nurodoma, kad *„(...) prieš pasibaigiant pagal šį Įgyvendinimo sprendimą pratęstam Specialios priemonės galiojimo laikotarpiui Latvija turėtų įgyvendinti kitas įprastas priemones, kuriomis būtų kovojama su sukčiavimu PVM medienos rinkoje ir būtų užkertamas kelias tokiam sukčiavimui, kad Specialios priemonės nebereikėtų pratęsti dar kartą“*.

Latvijos pateiktame prašyme nenurodyta jokių naujų įprastų priemonių, nustatytų po Sprendimo (ES) 2024/3207 priėmimo. Latvija teigia, kad šiuo metu dirbama siekiant sustiprinti jau taikomas priemones, ir pareiškia ketinanti grįžti prie standartinės PVM tvarkos medienos sektoriuje planuotai ir per pagrįstą laikotarpį, tačiau nenurodo to laikotarpio pabaigos ir nepateikia išmatuojamų rezultatų. Ji taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad jos mokesčių administratorius ir toliau naudoja jau esamą įmonių reitingavimo sistemą.

Vis dėlto Latvija teigia, kad terminas turėtų būti pratęstas dar kartą, visų pirma remdamasi Latvijos parlamento (*Saeima*) sprendimu atidėti privalomo įmonių tarpusavio elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo įsigaliojimą nuo 2026 m. sausio 1 d. iki 2028 m. sausio 1 d.; Latvija šį sprendimą laiko pakankama priežastimi toliau taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą. Kadangi nacionalinio elektroninių sąskaitų faktūrų išrašymo atidėjimas yra pačios Latvijos pasirinkimas ir nėra Sąjungos teisėje nustatytas apribojimas, jis savaime negali pateisinti tolesnės Sąjungos lygmens nukrypti leidžiančios nuostatos pagal 395 straipsnį.

Be to, Lietuvai ir Rumunijai, kurios taikė panašias nukrypti leidžiančias nuostatas medienos sektoriuje atitinkamai pagal Tarybos įgyvendinimo sprendimus (ES) 2018/1920 ir (ES) 2023/218, tų priemonių taikymas nebuvo pratęstas po 2021 ir 2025 m., taikant tas pačias PVM direktyvos 395 straipsnyje nustatytas sąlygas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, ir į tai, kad 2024 m. Komisija jau informavo Latviją, kad turėtų būti įgyvendintos įprastos priemonės, taip pat į tai, kad speciali priemonė jau taikoma nuo 2004 m. ir buvo pratęsta septynis kartus atitinkamai 2006, 2009, 2013, 2015, 2018, 2022 ir 2024 m., tolesnio pratęsimo pateisinti nebegalima.

4. IŠVADA

Remdamasi išdėstytais argumentais, Komisija Latvijos prašymui nepritaria.